

Dialogseminarium II för apl-handledare – Viktorias grupp

Deltagare: Marika Bengtsson, AnnaStina Gustafsson, Emanuel Gustafsson, Agneta Hansen, Ulf Hansson, Ann-Cristine Johansson, Mathilde Månsson, Wiveca Nilsson, Johan Pettersson och Inger Viippola samt ordförande och idéprotokollskribent Viktoria Johansson

Vi pratade vid första tillfället om framför allt om handledning och hur man lär sig ett yrke medan vi här vid detta det andra tillfället fokuserade på hur man handleder någon så att hon/han lär sig ett yrke. Vi uppehöll oss vid följande ämnen:

- Välkommen in i yrket
- Kunskap om skolan och om eleverna
- Svåra arbetsuppgifter
- Riskbedömning
- Göra fel

Välkommen in i yrket

Vi var alla imponerade över Anna-Stinas sätt beskriva en arbetssituation i vården av dementa och över det engagemang som hon och texten utstrålar. Många yrken är svåra och kräver flexibilitet av arbetstagaren. Att arbeta som undersköterska på ett äldreboende är inget undantag. Svårigheten för Emanuels elever från barn- och fritidsprogrammet kan vara att de både ska vara elev och lärare. Att man är flexibel kan också få konsekvenser. Ulf delade som deltidbrandman vid en olycka ut filter till förbipasserande som frös vilket man vanligtvis inte gör och det fick till följd att ambulanspersonalen trodde att det var fler skadade.

Hur gör man då för att lära ut verksamheten? Ulf återkom till det som vi också pratade om vid första tillfället nämligen att följa verksamheten som helhet t.ex. så följer de personer/lärlingar som vill bli brandmän med på alla larm. Mathilde beskriver hur hennes elever först står bredvid, sedan gör de en arbetsuppgift med olika grad av handledning för att slutligen genomföra den själva. Detta tar olika lång tid för olika elever.

Det första bemötandet är oerhört viktigt då en arbetsplats oavsett yrke oftast är en ny värld för eleven. Då kan man som Anna-Stina lyfte vara hjälpt av att ha någon typ av checklista. Kanske kan man som i Agnetas fall berätta att det fungerar på olika sätt i offentlig och privat verksamhet. Det är viktigt att känna sig välkommen. Ett sätt att känna tillhörighet är att få likadana arbetskläder som alla andra. Ibland kan man som för Agnetas elever inom administration behöva berätta vad som är lämpliga kläder på en arbetsplats. Samtidigt kan det vara viktigt att visa för utomstående att man inte riktigt har samma roll som de andra på arbetsplatsen genom att man bär en skylt med praktikant/ny på jobbet etc.

Ett annat sätt att lära sig ett yrke är att själva försätta sig i den situation det rör sig om. Tänk om det hade varit din mamma som var dement, ditt barn som bråkat i skolan, du som hyresgäst som hade stopp i toaletten etc. Ibland kan man också behöva uppleva situationerna själv t.ex. att få en kateter, bli upphissad i en lift.

Det är viktigt att hitta guldkornen i vardagsarbetet,

Kunskap om skolan och om eleverna

Att ha kunskaper och uppdatera sig om gymnasieskolan, om ungdomar och deras sätt att vara är också viktigt. Redan de gamla grekerna lyfte problemet med dagens ungdom och att det skulle bli ett förfall om inget hände. Kanske kan man som Mathilde säger mötas på halva vägen. Alla ungdomar är inte likadana. Inger berättade att man för 25 år sedan nästa inte hade någon dialog med skolan alls. Ann-Christine är medveten om att eleverna mest kan laga à la carte och inte äldreomsorgsmat.

Elever kan också ha ett helt annat språkbruk än vad vi är vana vid. Det språket kanske inte alls fungerar på arbetsplatsen. Marika lyfte i sin text en vuxenlev med mycket grovt språkbruk där de boende reagerade liksom Marikas chef då eleven också somnade i ett möte med henne och ett kommunalråd. Det blev bättre för eleven efter samtal och hon fick vara kvar, dock var en del boende fortfarande skeptiska. Emanuel tillade att om en apl-elev hade haft så grovt språkbruk i skolan hade hon/han ej fått vara kvar. Elever är inte alltid medvetna om att de också sänder ett budskap genom sitt kroppsspråk, säger Mathilde. Wiveca lyfte i sin text elever med annan kultur som ibland inte ens får ta i griskött och att det är viktigt att man smakar på maten man lagar. Andra elever kan vara glutenintoleranta vilket också ställer till det i ett kök. Det kan också som Wiveca skrev vara elever med annat modersmål än svenska

Man ska självklart få information om apl-eleverna från skolan men samtidigt ska man inte i alltför hög utsträckning färgas av den. Ulf har en elev som det inte alls hade fungerat för i skolan men på arbetsplatsen där han blev en i gänget, kände tillhörighet, fick ta ansvar så har det fungerat utan anmärkning under en längre tid. Också Anna-Stina lyfter hur man inte ska påverkas av förhandsinformation. När man på hennes arbetsplats skulle få en ny inte väl omtalad chef var det många som hotade att sluta. Några däribland Anna-Stina bestämde sig för att det säkert skulle gå bra och det gjorde det också.

Svåra arbetsuppgifter

På alla arbetsplatser finns lättare och svårare arbetsuppgifter vilket man som handledare bör vara medveten om. På ett hotell tycker eleverna att den svåraste uppgiften är att svara i växeltelefonen. Då vet man inte vem det är som ringer, man är ensam med gästen, har ingen att fråga och måste avslöja om det är något om man inte kan. Johan kom att tänka på när han som fastighetsskötare fick tillhandahålla en nyckel för att en hyresgäst misstänktes ha avlidit för en tid sedan och han funderade på vad man hade gjort om man hade haft en elev i det läget. Svåra saker inträffar på arbetsplatser och vi var ense om att det är viktigt att inte ställa en elev utanför dessa händelser utan att fråga om han/hon vill vara med.

Riskbedömning

Vi pratade också om vikten av att göra riskbedömningar. Ibland är verksamheten sådan att det inte är lämpligt att emot apl-elever. I skolan kan det röra sig om alltför oroliga klasser och att läraren är oerhört stressad och på ett äldreboende kan de boende ibland vara alltför våldsamma så att man inte kan garantera elevens säkerhet. Någon uttryckte i sammanhanget tacksamhet för att man "bara" har med maskinber att göra.

Göra fel

Elever gör fel och man måste få göra fel då det är en del i lärandet men det är viktigt att inte berätta i själva situationen att eleven gör fel utan att prata efteråt. Någon tipsade om att man kan ställa frågor

som: Hur tänkte du när...? Varför gjorde du...? På Ann-Cristines arbetsplats säger man: "Det spelar ingen roll vilka fel du gör, någon annan har redan gjort dem".

Anna-Stina tycker att det känns jobbigt att behöva skriva negativa omdömen om eleverna. Ann-Christine lyfte då det viktiga i att det skriftliga omdömet inte ska komma som en överraskning utan vara något som man har pratat om tidigare. Inger poängterade att det är viktigt hur man framför den negativa kritiken och att man är ärlig. Det kan vara så att personkemin inte alls stämmer mellan övriga arbetstagare och eleven. Då tycker Viktoria att man ska kontakta skolan eftersom det finns arbetsplatser av olika slag och eleven kanske ska vara någon helt annanstans.

Det händer också att det blir så mycket fel att man inte känner att eleven når upp till de mål som läraren har kommunicerat. Då är det viktigt att föra en tät dialog med skolan som Marika har erfarenhet av. Ett sätt att förebygga problemen med bedömning är att göra den formativt¹. För Marikas apl-elever görs en avstämning tre gånger per apl-period, i början, i mitten och i slutet. Det finns också motsatsen där Johan berättade att det alls fanns någon plan för den elev han tog emot.

Antecknat av Viktoria Johansson

¹ Bedömning för lärande t.ex. Det här gjorde du bra men du skulle kunna göra det här och det här för att det ska bli ännu bättre.